

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

“

**Yarın
bambaşka bir insan
olacağım diyorsun.
Niye bugünden
başlamıyorsun?**

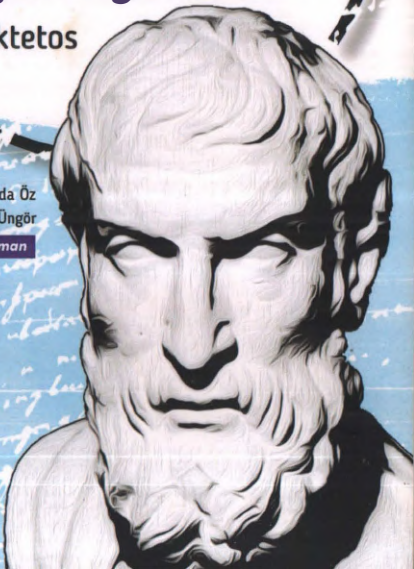
Epiktetos

Tolga Bleda Öz

İllüstrasyon: Simge Üngör

Biyografik Roman

gece
kitaplığı

**Yarın
bambaşka bir insan
olacağım diyorsun.
Niye bugünden
başlamıyorsun?**

Epiktetos

İllüstrasyon: Simge Üngör

Tolga Bleda Öz

Biyografik Roman

gece
kitaplığı

İmtiyaz Sahibi • Yaşar Hız
Genel Yayın Yönetmeni • Eda Altunel
Kapak & İç Tasarım • Gece Kitaplığı

Birinci Basım • Şubat 2021 / ANKARA
ISBN • 978-625-7342-20-9

© copyright
Bu kitabın yayın hakkı Gece Kitaplığı'na aittir.
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin
almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Gece Kitaplığı
Adres: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1. Sokak Ümit Apt
No: 22/A Çankaya/ANKARA Tel: 0312 384 80 40

www.gecekitapligi.com
gecekitapligi@gmail.com

Baskı & Cilt
Eğiten Kitap
Sertifika No: 47083

**Yarın
bambaşka bir insan
olacağım diyorsun.
Niye bugünden
başlamıyorsun?**

Epiktetos

İllüstrasyon: Simgе Üngör

Tolga Bleda Öz

Biyografik Roman

gece
kıtaplığı

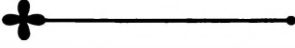

ΕΠΙΚΤΕΤΟΣ

ΕΛ ΚΙΤΑΒΙ

İÇİNDEKİLER

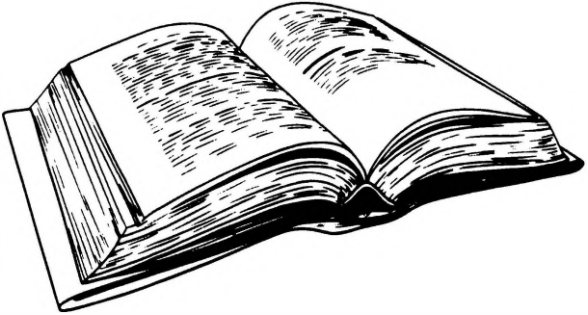

Metin üzerine bir not

Giriş

Kaynakça

El Kitabı

Giriş

Epiktetos'un el kitabı denen küçük kitabı modern felsefe ve modern düşüncenin gelişmesinde önemli ölçüde büyük rol oynamıştır. Yerel dillere çevrildiğinden beri bağımsız entelektüeller Hristiyan karşıtı düşünürler ve öznelciler arasında çok okundu. Montaigne'in kitapları arasında el kitabı da vardı. Pascal bu megaloman, gururlu, Stoacı filozofu şiddetle reddetmiştir. Büyük Frederick bütün kampanyalarına onu taşımıştır. Shaftesbury kontu Antony için ise onun ölümle sonuçlanan ciddi hastalığı sırasında destek ve ilham kaynağıydı. Günlüklerinde birçok sayfa kitabından alıntılanmış paragraflar içeriyordu.

Francis Hatcın Adam Smith ve Adam Formuson gibi Stoacı ahlak felsefesine, onun arabuluculuğu, Sosyal bağlılığı ve öznel bağımsızlığı için değer veren İspanyol filozoflar tarafından anlaşılmaya çalışılmış, çok alıntılanmıştır.

Stoacılığın yeniden doğuşu ile beraber, bu yeniden doğuş ağı modern çağın başlangıcı olarak kabul edilir. Zamanın felsefi, ahlaki ve sosyal ortamı birleşip bunu ortaya çıkarmıştır. Roma Stoacılığı baskı dönemlerinde yalnız ve cesur ruhların felsefi mantığının ahlaki ve sosyal hayatın amaçları doğrultusunda telafi edici güç olarak ortaya konmuştur. Felsefe hayat tarzı olarak benimsenirse insanları özgürleştirir. Bu felsefe kölelik dünyasında özgürlüğün son dayanağıdır. Yeni dönemde birçok etken Roma Stoacılığıyla yapısal benzerliği olan bu düşünceye yeniçağda insanları itti.

Modern zamanlar laik bir toplumda bağımsız düşünürler ve özgür entelektüelleri yarattı. Modern zamanlar orta çağın özgürlüklerini yok ederek ekseliyastik otorite tarafından desteklenen yeni baskıcı ve totaliter devleti kurmuştur. Modern

felsefe, Stoacılığın, felsefenin kuruluşundaki öznel farkındalığı oluşturmadaki temel trendini sürdürdü. Ahlaki sorunlara Stoacı vurgu eskiden sorgusuz kabul edilirken bu hızlı geçiş döneminde ilgi çekiçi geldi ve hızlı geçiş dönemin değerler sorgulanıp yeniden düşünüldü. Bu küçük kitabın aldığı çeşitli yorumları gözlemlemek o kadar ilginç iken, bu kitap sıradan öğrenciler için yazılmamış onun yerine daha profesyonel bir kitap olması, bu Stoacı ahlak sistemi kitabı daha sıra dışı bir kitap yapar. Bunun yerine bu kitap ileri düzeyde öğrenciler için yazılmamış onu yerine daha profesyonel öğrenciler için nasıl iyi bir filozof olunur noktasında Stoacı öğrencilere yol gösterme amaçlı bir rehber olarak kaleme alınmıştır. Böylece Epiktetos onun kitabı Roma Stoacılığında önemli bir yere sahiptir. Seneca ve Marcus Aurelius Stoacı felsefeyi bağımsızlığın, yalnızlığın ve tarihin varoluşçu problemlerini ifade etmekten en yeterli sistemi olarak seçmiştir. Bunun için Seneca sosyolojinin anlayışına ilişkin birçok sosyolojinin çürümüşlüğüne farkında olduğunu kanıtlamak için birçok adım atmıştır.(Bu tavrında Nice'ye yakındır)

ama asıl olarak Stoacı sistemin bütünselciliğiyle uğraşmamıştır. Marcus Aurelius bu felsefi doktrini tek adam rejimine dönüştürmüştür. İkisinin de aksine Epiktetos bunu bir doktrin ve hayat biçimi olarak öğretiyordu. El kitabı teorik ve uygulamalı Stoacılığın özetidir. Epiktetos M.S.50 ve 60 yıllarında Frigya'nın Hierapolis'inde kadın kölelinin oğlu olarak doğmuş bir insandır. Onun Roma'ya nasıl geldiğini bilmiyoruz. Orada Neron'un kâtipliğini yapmış ayrıcalıklı kölelerinden birisiydi. Epiktetos görevdeyken saygın ve dinamik Marcus bir filozof olarak yetiştiren ünlü Musonius Rufus'tan dersler almıştır. Epiktetos özgürleştikten sonra her köşe başında, pazarlarda felsefe öğretmeye başlamıştır fakat başarılı olamamıştır. Domisian zamanında Epiktetos M.S. muhtemelen 89 ve 92 yılları arasında birçok diğer filozof gibi Roma'dan sürülmüştür. Sonra kendi okulunu açtığı Epir Akdion civarındaki Niğbolu'ya gitmiştir. O kadar iyi tanınıyor ve o kadar özgüvenliydi ki okulun olduğu yer Epiktetos Okulu olarak tanındı. Atina'dan ve Roma'dan okulunda eğitim almaya geldiler. Sıradan insanlar onun tavsiyelerinden ve yol göstericiliğinin

den faydalanmak için geldiler. Bazı öğrencileri toplumsal olarak yapmakla daha zorunlu olduğu işlerine geri döndüler. Diğerleri felsefi yaşam biçimini, özgürlüğü öğrenmek için benimsedi. Bunlar arasında Flavius Arrian adında Epiktetos'un yaşlılık zamanında Niğbolu'da ders alan bir genç Romalı vardı. M.S.108 yılında doğan Flavius, onu M.S.130'da konsolos yapan Hodrion'ın sıkı dostlarından biriydi. Epiktetos ile M.S.123 ve M.S.126 yılları arasında çalıştığı tahmin ediliyor.

Epiktetos'un öğrencileriyle felsefe alanında yaptığı konuşmaları Flavius'u etkiledi, söylemeye gerek bile yok felsefenin alanlarında sistematik dersler de vardı ama bunlar Arian'ı tatmin etmeyen Stoacı Sokrates ve Diyojen bulduğuna ve sadece o doktrini öğretmeyip, onun yaşam biçimi olduğuna ikna etti. Arian, Epiktetos'un gayrı resmi derslerini ve konuşmalarını samimi öğrencileriyle beraber kaydetti. Onun canlılığını, zarafetini ve inanılmaz zekâsını kaybetmemek için kısa kısa notlar aldı. Arian, Fabrian'ın M.S.138'de ölümünden sonra inzivaya çekilerek edebiyat dünyasına girdi. Epiktetos'un öğretilerini şu başlık altında topladı. "El kitabı" -ki bu

da Arian tarafından düzenlenmiştir. Stoacı felsefenin temel fikirlerinin kısa bir özeti ve Stoacı felsefenin hayata geçirilmesi anlamında gerekli teknikleri ve bir girişi içeren kitabıdır. Yani bu yüzden Epiktetos'un orijinal metinlerine ulaşamıyoruz. Şimdi zamanını G.H. Mead gibi tamamen kendini insanlığa ve öğrencilerinin entelektüel problemlerine adanmıştı. Bunu öğrencilerine, öğretmenlerinin kalıcı bir mesajı olarak saklamaları için bıraktı. Seneca ve Marcus Aurelius'un aksine Epiktetos, Stoacı doktrinlere öznel bir yaklaşım sergilemedi. Ahlak felsefesi onun ana öğretisiydi. Ama epistemoloji sadece yandaliydi. Hatta diyebiliriz ki fizik ve kozmolojiyi çok hafife aldı. Buna dayanarak kabul etmeliyiz ki o, El Kitabı'nda sunulduğu gibi tamamen Stoacı düşüncenin temelleri içine gömülmüştü. Epiktetos'un kişiliği tamamıyla doğayla uyumlu düşünce sistemine entegreydi.

Konuşmalar ve El Kitabı arasındaki önemli bir farklılığa değinmeliyiz. Konuşmalar, tipik bir öğretmenin yaşayan imajıdır. Felsefe yapmanın sürecini gösterir. Hevesli ve akli başında gerçekçi ve acıklı ahlakçıları, sürekli değişen öğren-

cilerinin çeşitli endişeleri, soruları, sorunları ve sürekli değişen bakış açılarına göre karar verildiğini gösterir, öğretilir ve formülasyonları hocaları Stoacı öğretilerine uygulasin ve pratik yapsin diye hayatta karşılaşabileceğimiz birçok şeye direkt referansları vardır. Hiçbir durum atlanmamıştır. Davranış rehberi olarak felsefe hepsiyle alakalıdır. Öğrenciler gece partisine de katılsa stadyumda, yarışmacılar arasında da olsa, yüzme havuzunda da olsa, kendilerini mahkemede savunuyor da olsa, annelerinin, kız kardeşlerinin, ya da kız arkadaşlarının şirketinde de olsalar felsefi çırak olarak filozoflar doğru tavsiyeyi verirler. Böylece konuşmalarında Arian filozofların eşsiz kişiliklerini ve kendi ahlak metotlarını çeşitli öğrencileriyle tecrübe ettiği somut durumlar ve canlı diyaloglarla sunar. Epiktetos hoca olarak durumların yarısı ve insan ilişkilerinde değişen bakış açıları bağlamında en modern eğitimsel metotları savunmaktadır. El Kitabı'nda böyle bir çıkarım yapılmamıştır. Kaybedilen yaşayan ruh olarak Stoacı filozoftur. Kalan ise Stoacılığın yaşayan ruhudur. El Kitabı, savaşçılara yol gösterici olarak yazılmıştır. Bu benzerlik

ciddiye alınmalıdır. Romalı Stoacılar “vive militare” (hayat, asker olmaktır) formülünü geliştirmişlerdir. Felsefe öğrencisi özel ilerleyen Stoacı erbaş, astsubay, filozof ise savaş subayıdır.

Bu nedenle bütün Romalı Stoacılar askerlik hayatından gelen metaforları ve imgeleri kullanırlar. Stoacılığın çırak öğrencileri haberci tanrının ajanları ve ilahi doğanın temsilcileri olarak tarif edilir. Yükselen öğrenci filozof olma hedefine yakındır. Bir askeri rütbesi vardır. İçsel özgürlük ve bağımsızlığı anlayabilir. Neleri yapabilir neleri yapamayız gibi ayırt edebilecek kadar Stoacılığın temeli olan öznel bilince sahiptir. Elimizde olmayan şeyler, varlıklı olmak, sağlık, ün, sosyal prestij, güç, sevdiklerimizin hayatları ve ölüm gibi hayatımızı, çevremizi oluşturan elementlerdir. Elimizde olan şeyler düşünme, niyetlerimiz, isteklerimiz, kararlarımız. Bunlar kendi kendimizi kontrol etmeyi ve kendimizi evrenin ve doğanın elementleri ve parçaları haline getirmeyi mümkün kılar. Bu kendimizi bilme durumu bağımlılık dünyasında bizi özgürleştirir. Güçlerimizin üstünlüğü doğa ile uyumlu yaşamamızı sağlar. Rasyonel fel-

sefenin kendini kontrol ve bütüne uyar-
lamanın duygusal ve yaşam estetiğinden
geçer. Filozof kendi tutkularını, aşkını,
duyarlılığını kaçınılmaz veda anına hazır
şekilde olarak her daim gözden geçirme-
li ve kontrol etmelidir. Stoacılar henüz
adı konmamış jesuitizmi hayata geçirdi-
ler. Stoacılar hayatı hiç hayatta değilmiş
gibi yaşıyorlardı. Stoacılara göre hayat
bir askeri kamp, sahnedeki bir oyun, ya
da davet edildiğimiz bir ziyafettir. El ki-
tabı sevdiklerimizle özellikle de ulu fi-
lozofları özellikle de Allah'ın filozoflara
verdiği değişik rolleri ve teknikleri kısaca
açıklamıştır. El kitabı sevdiklerini özel-
likle de Stoacı filozofları oyunda sahneye
koyması için değişik roller vermiştir ve
bu teknikleri kısaca açıklamıştır. Sosyal
hayatta uymamız gereken kurallardan, ev-
lilikten önce seks estetizmi, tavsiyelerine
ve doğru düşünce metoduna ileri düzey
bir Stoacının bulabileceği mükemmeliyet
ve yaşamı boyunca prensipleri ve uyması
gereken bütün felsefi prensipler bu küçük
kitaptadır. Böylece el kitabı onu okuyan
entelektüellere günah çıkartmanın fel-
sefi yollarını gösterip onları kurtarıyor.
Yayınlandığından beri çeşitli düşünürler

felsefe bu kitabın ilahi bir lütuf arasında olmadığını görüp mutlu epikdetus seküler düşünörlere felsefi mantığın onları özgörlöştireceğini düşünmenin yardımıyla günah çıkarabilecek olduğunu öğretmiştir. Stoacı kişi ve dünya ayırımlarında; ben ve benim kişisel farkındalık ve dünyadaki nesneler, özgörlük ve bağımlılık gibi ayırımlarda rasyonalizm nesnel idealizm ya da panteizmin temel elementlerinin parçalarını buluruz. Bu nedenle Deart'tan Grotius'a, Bishop Botler'den Montesquie Vaden, Adam Smith ve Kant 'a kadar Stoacılığın sürekli akla geliş i vardır. Modern zamanların bu uzun yolculuğunda bu küçük el kitabı önemli bir rol oynar. Epiktetos' un ve diğer Stoacıların kitaplar filozoflar, ilahiyatçılar Hıristiyan olmaya olan kişiler çeşitli Hıristiyan mezheplerine mensup olan din adamları tarafından akla dayalı bir din isteyen bilim adamları tarafından felsefeyi dinden ayırmaya çalışan filozoflar tarafından ele alınmıştır. Öne çıkan önemli piskoposlar Katolik ve Anglikan kitaplarında Roma Stoacılığının geleneklerini Hıristiyan Stoacılığına çevirmek istediler. Stoacılar onun ahlak prensipleri hayatın sadeliğine övgüsü ve

tutkuların kontrolü için onun ahlak prensiplerine sempati duyan birçok kalvenist vardır. Bazı kalvenist mezhepler Stoacı ahlak prensiplerine, onun hayat sadeliğine övgü ve tutkularını kontrol edişine sempati duyan birçok düşünür varmış. Akla dayalı dinin savunucuları Stoacılığı evrensel gerçeklerin ideal şekli olarak propagandasını yapıyorlardı. Rönesans Stoacılığı modern dünya oluşurken üç işlev üstlendi. Birincisi Hristiyan geleneklerini modern felsefe ile uzlaştırdı. İkincisi akla dayalı dinin ideal şeklini ortaya koydu. Ve üçüncü ve son olarak ahlakın özerkliğine giden yolu açtı.

Albert Salamon

Sosyal Araştırma Okulu

Temmuz 1948

EL KITABI

BİRİNCİ BÖLÜM

Gücümüzün yeteceği şeyler vardır, gücümüzün yetmeyeceği şeyler de vardır. Gücümüzün yeteceği şeyler; fikir, amaç, istek, tikslenme, tek kelimeyle kendimizle alakalı şeylerdir. Elimizde olmayan şeyler ise; fizik yapımız, servet, ün, iş, tek kelime ile bizimle ilgisi olmayan şeyler doğadan bağımsız, sınırlanmamış ve engellenmemiş gücümüzün yetmeyeceği şeyler bağımlı, güçsüz, sınırlandırılmış yabancı şeylerdir. Unutmayalım ki özgürlüğü doğadan gelen şeylere atfedersek ve diğerlerini kendimizinmiş gibi alırsak engellenirsin ve lanetlenirsin. Rahatsız edilirsin, tanrılarda ve insanlarda hata bulursun. Ama eğer kendini olduğun gibi kabul edip, başkalarının sahip olduklarına saygı duyarsan, o zaman kimse seni zorlamaz, seni üzmez yaralamaz, seni kısıtlamaz kimsede hata aramazsın, kimse düşman

kazanmaz hiçbir şekilde de zarar görmezsin. Bu tür mükemmel şeylere ulaşmayı hedefliyorsan başkalarının tırnaklarıyla kazıyıp geldiği yere ne kadar küçük olursa olsun bir istek duymaktan kaçınmalı, ancak bazılarının tamamen kurtulmalı şimdilik geri kalanları da ertelemeliyiz. Ama eğer bunlara sahipsek ve gücümüz servetimiz varsa öncekini ararken sonrakini kaybedebiliriz. Ve mutluluk, özgürlük gibi şeylere zorla elde edilen şeyleri gözettiğimizde ulaşmakta başarısız oluruz. Bu yüzden her kötü şeye, “sen sadece bir tanımsız olduğu düşünülen bir şeysin, gerçek değilsin” demeyi dene ve bu yukarıda koyduğumuz kurallar çerçevesinde incele. Bundan önce yapman gereken şey, yani bizim sahip olduğumuz şeyleri ilgilendiriyor mu, ilgilendirmiyor mu?... Eğer ilgilendirmiyorsa “bana ne...” demeye hazır ol.

BANA NE!

İKİNCİ BÖLÜM

Unutma ki istediğın şeyi başarma, istek gerektirir. Tiksınme, tiksındığın şeyden kaçınmayı gerektirir. Her kim ki istediğı şeyin peşinden koşmazsa hayal kırıklığına uğrar. Her kim ki tiksındığı şeyin üzerine giderse acınacak duruma gelir. O zaman eğer kontrol edebildiğın istenmeyen şeylerden kaçınırsan kaçındığın şeylere maruz kalmazsın. Ama eğer hastalıktan, ölümden ve yoksulluktan kaçınmaya çalışırsan acınacak duruma düşersin. Elimizde olan şeylere tiksınme alışkanlığından vazgeçersek, elimizde olan istenmeyen şeylere de onu uygulayabiliriz. Şimdilik isteğimizi kontrol altına alalım, elimizde olmayan şeylere istek duyarsak sonunda hayal kırıklığına uğrarız. Elimizde olan şeyleri de suç teşkil etmeyen şeyleri de garantilemiş oluruz. Pratik olarak uymamız gereken ya da kaçınmamız gereken şeylere de özgür iradeyle yumuşaklıkla ve ılımlılıkla karar vermeliyiz.

Aklımıza uyan ya da duygularını harekete geçiren, hayatı kolaylaştıran sevdiğin nesnelere nereden geldiklerini hatırlat. Çok sevdiğin bir kupan varsa, sahibi olmaktan mutlu olduğun bir şeydir. O kırılırsa buna pek üzülmezsin, çocuğunu ya da eşini, hayatının kadını kucakladığında bu fanidir ve ikisinin de ölümünde buna dayanabilirsin.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Herhangi bir şeye başladığınızda bu şeyin nereye ait olduğunu kendinize hatırlatın. Denize yüzmeye gittiğinde olabilecekleri aklında tut, orada satılanlardan almak için sıraya girmeyip, almaya çalışanlar ve bunlar için tartışanlar ve çalanları aklında tut. Eğer kendine “şimdi yüzmeye gidiyorum ve doğa ile bütünleşeceğim” dersen daha temkinli olursun. Bu hareketi daha güvenli bir şekilde sonlandırırsın. Bütün başladığın işler böyledir. Bu yüzden yüzerken herhangi bir olayla karşılaşırsan şunu demelisin; “istediğin şey sadece yüzmek değildi ama doğayla da bütünleşmekti. Eğer bu tür şeylere anlayışım yoksa, bunları yapmamalıyım.”

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İnsanlar sadece yaşadıkları şeylerden rahatsız olmazlar, o şeylerin bize hissettirdiği şeylerden de rahatsız olurlar. Böylece ölüm kötü değildir. Böyle olsaydı Sokrates'e kötü gelirdi. Ama ölüm kavramına atfettiğimiz korku, bize korkulacak bir şeymiş gibi gösterir. Bu yüzden engellendiğimizde, rahatsız olduğumuzda, ya da üzüldüğümüzde bunu ifade etmekten kaçınalım, kendimize, kendi anlayışımıza ifade edelim. Kendi başına gelenler için başkasını suçlamak aciz insanların yapacağı bir şeydir. Kendini bilenler kendisini suçlar ve her şeyi bilenler ne kendini ne de başkasını suçlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kendi artılarına sevinme. Bir at olsaydı ve deseydi ki “ben çok yakışıklıyım” bu, tarihe geçerdi. Ama sen keyifli olsaydın ve “benim güzel bir atım var” deseydin atın değeri üzerinden mutlu olurdun. O zaman senin olan ne? Yaşamamanın güzelliği. Bu şekilde doğayla uyumlu olduğunda bazı nedenlerden dolayı mutlu olursun. Bu mutluluk senin iyiliğin içindir.

ALTINCI BÖLÜM

Bir deniz yolculuğundayken, gemi demirlemişken, sahile gidip sudan bir deniz kabuğu ya da yer mantarı alıp mutlu olabilirsin. Ama gemiyi kaçıracığımı diye de dikkat etmelisin, izlemelisin ki kaptanın uyarısını beklerken sürekli dikkat kesilmiş, bunları bırakabilme korkusu ve gemiye götüremem korkusuyla bir koyun gibi sürekli dikkatli hareket etmelisin. Ve bunun gibi hayatta da, yer mantarı ya da deniz kabuğu, hayatının kadını ya da çocuğun gibi sana bahşedilen şeylerde dışarıdan bir etki yoktur. Kaptanın anonsu ile gemiye yetişmek zorunda olursan elinde topladığın şeyleri bırakmak zorunda kalırsan arkana bile sakın bakma, bunda bir sakınca yok. Eğer yaşlıysan gemiden uzaklara gitme, çünkü gemiyi kaçırabilirsin.

YEDİNCİ BÖLÜM

Olayların senin istediğin gibi olmasını isteme. Bunun yerine olması gerektiği gibi olmasını iste. Böylece mutlu olursun.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Hastalık, vücuda bir engeldir. Kendi istemedikçe arzuya da engel olmaz. Topallık, bir bacak hastalığıdır arzu değildir ve bunu kendinize her şeyle ilgili olarak söyleyebilirsiniz. Çünkü kendiniz haricinde her şeyde bir engel bulursunuz.

DOKUZUNCU BÖLÜM

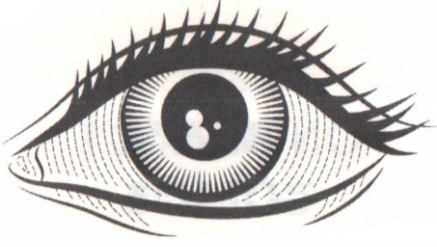
Her kaza üzerine kendi içine dön ne ders çıkarabilirim diye araştıır. Birçok özelliği olan bir adamla karşılaşırsan ölçülü, gerekli özelliği bulacaksın. Acı hissediyorsan metaneti, saldırıyorsan sabrı... Eğer kendini böyle alıştırırsan var olduğun sürece hayat seni yenemeyecek.

ONUNCU BÖLÜM

Hiç “bir şeyimi kaybettim” deme onun yerine “eski haline döndürdüm” de. Çocuğun mu öldü eski haline döndü, karın mı öldü eski haline döndü, malın elinden mi alındı bu da eski haline döndü. Bunun gibi çoğaltılabilir. Ama onu elinden alan kötü adamdı, bunu sana veren eller tekrar geri istedi. Tanrı senin sahip olmana izin verdiğinde onu kendininmiş gibi düşünme. Her nasıl ki handaki yolcular öyle kabul ediyorsa.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Düşünebiliyorsan şöyle düşün, eğer ilişkilerine özen göstermeyip göz ardı edersen geri dönüşü ve telafisi olmaz, eğer yardımcını cezalandırmazsam hiçbir şeyi iyi yapamaz. Zenginlik içinde yaşayıp, endişe içinde yaşamaktansa, açlık, üzüntü ve korkuyla yaşamak daha iyidir. Yardımcının kötü çıkması senin üzülmeden daha iyidir. Bu yüzden küçük şeylerle başla, bir parça yağ mı döküldü ya da küçük bir şarap şişesi mi çalındı, kendine de ki: “Bu barış ve huzur için ödenmiş bir bedeldir.” Her kötü şeyin iyi bir tarafı vardır. Yardımcını çağırdığında çağrına cevap vermediğini düşün, ya da cevap verse bile isteğini yapmayabilir, bu onun istediği senin hoşuna gitmeyen bir davranıştır. Çünkü senin rahatını sağlamak onun elinde.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Düşünebiliyorsan çevrendekilere al-
dırma. Her şeyi biliyor görünme, böylece
çevrene herhangi biri gibi görünebilirsin.
O kadar kendine güvenme. Çünkü kesin
olan bir şey vardır ki kendi istediklerini
doğa ile uyumlamak ve çevrendekileri
korumak o kadar kolay değildir. Herhan-
gi birisine odaklandın mı diğerlerini gör-
mezsin.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Eğer çocuklarının, hayatının kadının ve arkadaşlarının sonsuza kadar yaşamasını istiyorsan, aptalsın demektir. Çünkü elinde olmayan şeyleri elindeymiş gibi görüyorsun demektir. Başkalarına ait şeyleri de kendininmiş gibi görüyorsun demektir ve yardımcının da hatasız olmasını istiyorsan yine aptalsın, çünkü yardımcıyı yardımcı olarak değil de başka bir şey olarak görüyorsun ama isteklerinde hayal kırıklığı yaşamak istemiyorsan bu senin elinde olan bir durum. Birisini iyi anlayan kişi onun isteklerini ve korkularını ortaya çıkarır ve bunlarla ilgili telkinlerde bulunur. Başkasına bağlı kendisiyle ilgili hiçbir şey istemeyen, hiçbir şeyi reddetmeyen bir kimse nasıl özgür olabilirdi?... Böyle olsaydı o kesinlikle bir köle olurdu.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Şunu unutmayalım ki bir ziyafetteymişiz gibi davranmalıyız, sana bir şey sunulduğunda elini kaldır ve kabul edilebilir bir pay al. Yanından mı geçiyor, durdurma, daha gelmedi mi, onun için kıvranma, sana ulaşana kadar bekle. Çocuklarla, hayatının kadınıyla, işinle, zenginlikle ilgili olarak bunları elde etmek için biraz zamanın olacak ya da başkaları tanrılarla keyfini sürecektir. Önüne gelen şeyleri almak için çabalamazsan ve bunlardan feragat edersen, sadece önemli kişilerle sofraya oturmazsın, ama aynı zamanda onlarla birlikte yönetirsin ve bu düsturla Diyojen Heraklitos ve buna benzer kişiler haklı bir kült olmuş ve ünlü olmuştur.

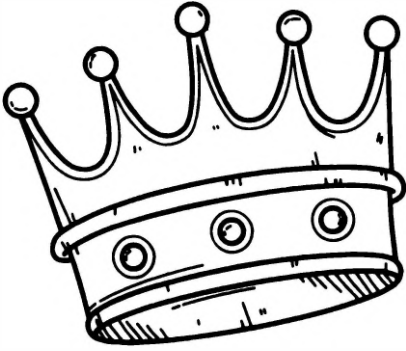

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Acı içinde ağlayan birisini gördüğünde oğlu dışarıya gitmiş bile olsa ya da ilişkilerinde herhangi bir sorunla karşılaşmış da olsa üzüldüğü şeyden etkilenmemeye çalış, ama iyi davran ve kendine de ki, “bu adamı üzen şey bu olayın kendisi değil çünkü başka bir kişi bu olay karşısında metanetini koruyabilirdi ama bu şekilde davranmayı tercih etti.” Konuşma ilerledikçe ona eşlik etmekten çekinme eğer ihtiyaç olursa onunla birlikte üzülmeye, ona kulak ver ama içtenlikle onun kadar üzülmeye.

ON ALTINCI BÖLÜM

Şunu unutma ki yazanın isteği doğrultusunda bir oyuncusun, kısa ise kısa bir oyunda, uzun ise uzun bir oyunda, eğer canı istiyorsa, fakir bir adam, topal ya da hükümdar biri, ya da sıradan bir vatandaş canlandırırsın ama iyi oyna çünkü sana düşen iyi oynamak, görevi kimin verdiği neyi canlandıracağın sana ait değil.

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Olur da bir karakarga şanssız bir şekilde öldüğünde yanına otur ve de ki; “bu benim naçiz vücuduma sahip olduklarım, ünüme, çocuklarıma, hayatımın kadınına alamet değil. Ama bütün alametler ben şanslıysam şanslı işaretler görürüm. Ne olursa olsun, olan şeylerden ders çıkarmak bana ait.”

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

Eğer senin gücünü aşan bir mücadeleye girer ve kazanırsan o zaman yenilmez olursun. Yani güçlü, saygı duyulan birini gördüğünde ya da kendine fazlasıyla güven duyan birisini gördüğünde, görünüşünden çok etkilenme, onu mutlu olarak addetme. Çünkü iyiliğin özü bizim elimizde olan bir şeydir, özenmeye veya kıskanmamıza gerek yok. Kıskançlık ve hayranlık. Ama senin yapman gereken bir general, bir senatör, bir konsolos olmayı istemek değil ama özgür olmayı istemek. Bunu yapmanın tek yolu da gücümüzün yetmediği şeylere ilgi göstermemek, özenmemek.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

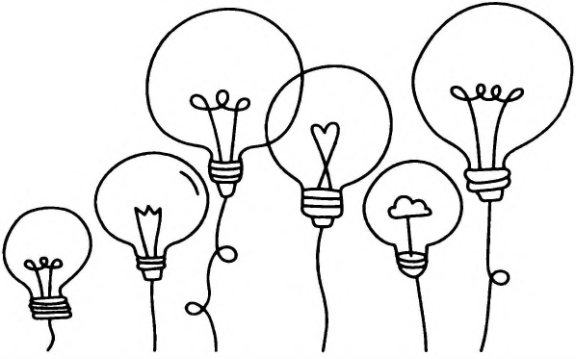
Kim bize kötü davranırsa, şiddet gösterirse, kim hakaret ederse etsin şunu unutmayalım ki bunun bizi inciten yanı hareketi değil, algılama biçimimizdir. Bunun için birisi seni tahrik ettiğinde, şunu bil ki, seni tahrik eden kendi düşüncendir. Bu yüzden ilk önce görünüşlerden etkilennemeyi dene. Bunun için zaman kazanır ve biraz kendini çekersen kendini daha kolay idare etmiş olursun.

YİRMİNCİ BÖLÜM

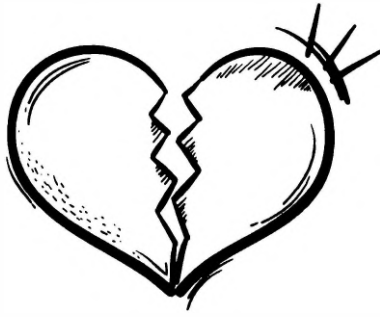
Ölüm ve sürgün olma gibi kötü görünen birçok düşünceyi normal olarak kabul et. Özellikle de ölümü, o zaman kötü düşünmezsin ve hiçbir kötü düşünceyi takmazsın ve aşırı isteklerine de engel olursun, istemezsin.

YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM

Felsefeye karşı ciddi bir istek duyuyorsan, sıradan insanların seninle alay etmesine, garip bakışlarına hazırlıklı ol. Bir anda başımıza filozof oldun diyeceklerdir. Kendini büyük gören bakışlar nereden geliyor demelerine aldırma. Ama sana düşen de kendini beğenmiş tavırlar takınma, onun yerine bunların sana tanrı tarafından bahşedilmiş iyi şeyler olarak gör. Bunun için unutma ki azimliysen ilk önce seninle alay eden bu insancıklar sonra sana hayran olacaklar. Ama havaya girersen, kendini çok kaptırırsan iki kat bir alayla baş etmek zorunda kalacaksın.

YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM

Eğer dışarıda olup bitenlerle çok ilgilenirsen, değer verirsen, emin ol ki hayat düzenini mahvedersin. Elinde olanlarla yetinmelisin, bir filozof olmakla mutlu ol. Başkalarına böyle görünmek istersen kendine de böyle görün, bu sana yetecektir.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bu leke ile yaşamak zorundayım ve hiçbir yerde kimse olmayacağım gibi bir düşüncenin seni üzmesine izin verme. Yüz karası olmak, lekeli yaşamak kötü bir şey olsaydı başka aşağılık görülecek bir şey yapmazdın. Bu sana göre bir şey mi? O zaman eğlenceye katılmak için harekete geç. Asla, o zaman her şeye rağmen böyle bir şey leke olabilir mi?... Elinde olan bu tür şeylerde birisi olman gerekiyorken hiçbir yerde hiçbir şey olarak görünmen nasıl olur.... Bu sana çok kötü şeylere mal olmayacak mı? “Ama o zaman arkadaşlarıma yardım edemem.” Yardım edemem derken neyi kastediyorsun, onlar senden para almayacak, sen de onları Romalı yapamayacaksın? O zaman sana kim bu tür şeylere, gücünün yeteceğini söyledi... Kimse sana başkasına ait olan bir şeyi veremez. Kendinde olmayan

bir şeyi kim sana verebilir ama onları al böylece bizim de payımıza bir şey düşer. Ben bunları onurumu, sadakatimi ve kendime saygımı koruyarak alabiliyorsam, bunu yapabileceğim bir yol göster. Benim ahlakımı kaybetmeme neden olursan sen de ahlak dışı bir şey kazanırsan ne kadar mantıksız ve aptal biri olduğunu düşün. Hangisini tercih edersin? Büyük bir paramı? Sadık ve onurlu bir dost mu? O zaman bunun yerine böyle bir kişilik kazanmamı ve bunları yaparak kaybedeceğim bir yol göster. “Benim ülkem bana bağlı olarak yardımsız kalacak.” Ne tür bir yardımdan bahsediyorsun, bunun ne önemi var, niye bir demirci ayakkabı yapmıyor, niye bir ayakkabıcı da silah yapmıyor?... Eğer herkes kendi işini yaparsa bu yeterlidir. Eğer herhangi onurlu ve dürüst bir vatandaşa bunu sağlarsan, bunu yapmaya alışacaktır. Evet, bu yüzden bu ikisini birden yapamazsın. “Nereye gideyim o zaman, bu ülkede kalmaya devam mı edeyim?...” Ne yaparsan yap sadakat ve onurunu koruyarak yap. Bu konuda yararlı olmak istiyorsan bunları kaybedersin. Ülkene hain ve utanmaz bir şekilde nasıl hizmet edersin...

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İnsanlar seni eğlenirken mi görmek ister, kibarca selamlaşırken mi, yoksa önemli bir görevde mi görmek isterler... Böyle şeylere sahip olduğun için de sevinmelisin. Bunlar kötü şeylerse, sahip olmadığın için de üzülme. Unutma ki başkalarıyla dışarıda aynı şeyleri kullanmadan rekabet edip almana izin vermezler. Kimsenin kapısından girmeyen birisi nasıl onlara katılacak, nasıl onları övecek ve ortak olmak isteyecek, bunları yapan birisiyle eşit payı nasıl alacaksın... Eğer ortaya konulan, satılan bir şey için para ödemek istemiyorsan ve yok pahasına almak istiyorsan bu çok adil olmaz ve mantıksız bir şey olur. Mesela bir marul ne kadar?... Bir obloz, başka birisi bir obloz ödüyor ve marulları alıyor, sen ödemiyorsan almadan git. O ikisinin de senin üzerinden avantaj sağladığını düşünme. Onun marulu var

senin de vermediğin bir oblozun var. Ve şimdi bir eğlenceye davet edilmişsin ki bu eğlence de bir akşam yemeği parasını ödememişsin. Şükran ve hizmet karşılığında satılıyor. Eğer bu senin avantajına olacaksa bu parayı ona ver. Eğer karşılığını vermediğin bir şeyi almak istersen sen mantıksız ve aptal birisisin. Akşama yiyecek hiçbir şeyin yok mu? Gerçekten evet ise şükran duymak istemediğin birisine şükran duyma, garsonun küstahlığına da katlanmak zorunda değilsin.

YİRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM

Doğanın bizden istediği şey hepimizin üzerinde vedalaştığı şeylerden ders çıkarmasıdır. Komşumuzun çocuğu kupamızı ve benzeri bir şeyimizi kırıldığında olabilecek şeylerdendir deriz. Ama kendi bardağın kırıldığında, başkasının bardağının kırıldığı aynı hisleri duyarsın. Bunları daha kötü şeylere uyarlayalım. Birisinin çocuğu ya da hayatının kadını öldü, bunda faniliğin kazası denebilecek bir şey yoktur. Ama birisinin kendi çocuğu öldüğünde hemen, “aman Allahım, ne kadar da kahredici bir durum.” der o kişi. Başkalarını ilgilendiren kötü bir şeyi duyduğumuzda ne kadar az etkilendiğimiz akıldan çıkarılmamalıdır.

YİRMİ ALTINCI BÖLÜM

1 rakamı nasıl ki hedefi kaçırmamak için koyuluyorsa dünyadaki var olan doğadaki kötülük de böyledir.

YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

Eğer birisi senin vücudunu herhangi birinin kontrolüne verirse, sinirleneceğin rahatsız olacağın kesindir. Ama kendi aklını, seni eleştiren birisine vermekten rahatsızlık duymazsın onu çürütme şansın olur.

YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

Bir ilişkiye başlamadan önce neler nasıl başlayıp nasıl devam edeceğini düşüneneğine sonuçları düşün ve sonra sorumluluğu al. Eğer öyle olmazsa iyi başlarsın kötü şeyler olduğunda da pişmanlık duyarak bırakırsın. Olimpiyatlarda birinci çıkarım dersin nasıl başlayıp nasıl devam edeceğini düşün ve sonra avantajın olacaksa bununla ilgilenmeye devam et. Kurallara uymalısın diyetine uymalısın, abur cuburdan kaçınmalısın. Tercih ettiğin belirli bir saatte düzenli spor yapmalısın. Sıcakta ve soğukta soğuk su içmemelisin hatta şarap bile içmemelisin. Hatta doktorunmuş gibi antrenörünün dediklerini uygulamalısın. Sonra karşılaşmada bir hendeğe atılabilirsin, kolun çıkabilir, bileğini burkar, bolca toz yutabilirsin, yanlışlıkla bir yerini çizebilir ve sonunda zaferi kaybedebilirsin. Bunlar başına geldiğin-

de halâ hevesin varsa mücadeleye başla. Böyle olmazsa dikkat et, böğürür gibi gladyatör taklidi yapan, trompet çalan biri gibi trajedi oynayan, güreşçi ile oynayan çocuklar gibi olursun. İnsanlar seninle eğlenirler. Şimdi güreşçi oldu, şimdi gladyatör oldu, şimdi hatip, şimdi filozof oldu deyip ciddiye almaya değmez gibi davranırlar. Ama maymun gibi her gördüğüne kaş göz yaparsan, bir şey memnun etmezse başka bir şey memnun eder. Bir şeye alıştığında da zevk vermemeye başlar sıkılıp bırakırsan maymun gibi olursun. Her şeye çok derinlemesine girme, bunun yerine, her şeyi akıl süzgecinden geçir, yarı hevesli gir. Böyle yapanlar başkaları tarafından Fırat gibi konuşan birini gördüğünde ki fazla kimse onun kadar iyi konuşamaz, böyle yapanlar iyi bir filozof olurlar. İnsanın önceliği nedir ve ne tür bir şeye dayanabilir, bunu anla. Güreşçi olacaksan omuzlarını, sırtını, kalçanı düşün. Çünkü her insan farklı bir şey için yaratılmıştır. Olduğun gibi olup şimdiki gibi yiyerek, içerek, sinirlenerek, mutsuz olarak bir filozof olabilir misin? İzlemelisin, emek vermelisin ve oburluğunu, iştahını tutmalısın.

İnsanlarla çok samimi olma, hizmetinde olanlarla çok yüz göz olma. Karşılaştığın insanlarla şakalaş, işinde, bulunduğun rütbelerinde, mahkeme karşısında diğer kişilerden daha ciddi ol harekete geç. Bunları tam olarak düşündüğün zaman da istersen ve bunlardan ayrıldığın zamanda da dinginliği, özgürlüğü ve huzuru bulacaksın. Eğer bunları yapamıyorsan çocuk gibi davranma, bir filozof ol, sonra bir barmen ol, sonra bir hatip ol, sonra Sezar'ın bir adamı ol. Bunlar çok da tutarlı değil. Tek bir kişi olmasın, iyi ya da kötü sadece bunlardan biri olmalısın. Kendini ya da kendin dışındakileri eğit. Bunları senin çevrende olan her şeye uygula, ya bir filozof ol ya da ayak takımından biri ol.

YİRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM

Görevler evrensel olarak ilişkilerle ölçülür. Birisi senin baban mı? Burada senin ona bakman, onun her dediğini yapman, öğütlerini, düzeltilerini dinlemen gerekiyor. Bu kötü bir adam mı? Ama eğer senin babansa iyi babadır. Adil olmayan bir abin mi var? Ona adil bir şekilde davran. Onun ne yaptığını düşünme, kendi istediğini doğayla uyumlu bir hale getirmek için ne yapacağını düşün.

Başka biri sen istemediğin sürece seni incitemez. Birisi sen izin verdiğinde ancak seni incitebilir. Bu anlamda kendini, komşularınla, vatandaşlarla, komutanınla bu şekilde düşünmeye alıştıırırsan onlarla da iyi geçinmiş olursun. Hepsinden iyi bir görev alabilirsin

OTUZUNCU BÖLÜM

Şunu iyi bil ki tanrılara karşı imanının özü; evrende adil ve iyi olmak, iyi şekilde yönetmek ve onları doğru düşüncelerle geliştirmekte yatar. Şu karara var ve onlara uymak onlarla, onların dediğini yapmak bu tür olaylarda onları takip etmek en iyi şekilde yönetilmektir. Onları bütün yaşadıklarının arasında takip etmeye çalış. Bu şekilde tanrılarda kusur bulmayacaksın ve onları, seni göz ardı ettiği için suçlamayacaksın. Bunu, kendi gücünün yetmediği şeylerden çekmeden yapamazsın iyilik ve kötülük yapmak bunlarda saklıdır. Eğer bir şeyin iyi ya da kötü olmasını istiyorsan şu kaçınılmazdır ki istediğin bir şeyde hayal kırıklığına uğradığında, ya da kaçınmak istediğin bir şeyle başa çıkmaya çalıştığında onun faillerini eleştirmeli ve suçlamalısın. Çünkü her varlık acı verici görünümünden ve buna neden olan şeylerden kaçmaya ve bunlardan iğrenmeye

eğilimlidir ve faydalı görünen ve buna neden olan şeyleri de takip eder ve hayranlık duyar. O zaman kendini zarara uğrattığını düşündüğün kişiye karşı, kişiyi sevmen ne kadar gereksizse kendi kendini incittiğinde de kendini sevmen o kadar gereksizdir. Bunun için bir baba oğluna iyi şeyler vermediğinde onun tarafından hoş görülmez. İmparatorluk iyi gözüdürse bu Polykes ve Eteokles'i ortak düşman yapar. Buna göre çiftçiler tanrılara hoş bakmazlar, bakmadıkları gibi de denizciler, tüccar ve eşini ve çocuğunu kaybetmiş kimse de hoş bakmaz. Bizim ilgimiz neredeyse iman da oradadır. İstediklerini ve istemediklerini, her kim düzene sokarsa, iman bu şekilde ona ulaşır. Herkes kutsal içecek, kurban ve ilk meyveleri kendi ülkesinin geleneklerine göre saf bir şekilde, ne dikkatli ne de göz ardı eder bir biçimde, ne açgözlü biçimde ne de savurgan biçimde pratiklemeyi görev bilmelidir.

OTUZ BİRİNCİ BÖLÜM

Zor zamanlarında kullanabileceğin bir falcın varsa sadece gelecekte olayların ne olacağını bilirsın ve bunu falcıdan öğrenirsın. Ne olacağını olmadan önce bilmek en azından felsefı bir mantığa sahipsın de gerçekleşebilir. Bu bizim gücümüzün yetmediğı şeylerdir. Bunlar katiyen iyi de değildir kötü de değildir. Bu yüzden falcıya istediğın ve istemediğın şeyleri de götürme. Öyle olursa ona titreyerek yaklaşırısın. Ama şunu iyice anla ki her olay birbirinden bağımsızdır. Hangi şey olursa olsun, seni ilgilendirmez. Çünkü onu doğru şekilde kullanmak senin elindedir ve bunu kimse engelleyemez. O zaman danışmak için tanrılara güvenle yaklaş ve sonrasında sana hiçbir tavsiye verilmediğinde kimden ne tavsiye aldığını ve kimin tavsiyesini göz ardı edeceğine karar vermelisin. Sokrates'in de

yazdığı gibi; “bütün düşünceler bir olaya bağlanıyorsa ve hiçbir akli fırsat ve diğer şeyler olayı çözemiyorsa fala baktır.” Bu yüzden bir tehlikeyi arkadaşınızla ve ülkemizle paylaşmak istediğimizde böyle olduğunda onlarla bunu paylaşıp paylaşmayacağını kâhine sormamalıyız. Çünkü falcı yardımları hoş görmediği için yani bu da ölüm, yaralanma ya da sürgün anlamına geldiği için bu şekilde öngörülür. Ama bizim aklımız var ve bu bizi yönlendiriyor. Bu tehlikelerle bile arkadaşımızın ve ülkemizin yanında durabiliriz. Bu yüzden daha iyi bir falcıya git. Delfi kâhini bir zamanlar arkadaşını kurtarmayı reddettiği için tapınaktan kaçan Pythia’ya git.

OTUZ İKİNCİ BÖLÜM

Kendine arkadaşlıkta takınman gereken kişilik hal ve tavırlarını dikte ederek, bunları nasıl koruyacağını söyleyerek başla. Çoğunlukla sessiz ol ve gerektiğinde birkaç kelime söyle. Konuşmaya da gerektiği zaman az bir şekilde katkıda bulabilirsin. Ama bu konuşmaların gladyatörler, at yarışları, atletizm şampiyonaları, yemek ya da içmek ki bunlar iletişimin kötü konularıdır. Özellikle de erkekler hakkında suçlayıcı veya övgücü ya da karşılaştırma yapıcı şeyler hakkında konuşma yapabiliyorsan kendi konuşmanla konuyu kabul edebilir konular üzerine getir. Ama kendini yabancılar içinde buluyorsan sessiz ol.

Gülüşün sesli, sık ve bol olmasın...

Ne kadar yapabiliyorsan kötü ve umumi eğlencelerden kaçın. Ama herhangi bir şekilde gitmek zorunda kalırsan dikkatini zamana ver ki nezaketini kaybetme.

Şu kesindir ki bir insan gerçekten çok temiz olsa onun arkadaşı kötü olur. Ama arkadaşı kötü huyluysa onunla gezen kişi de onun gibi kötü olur.

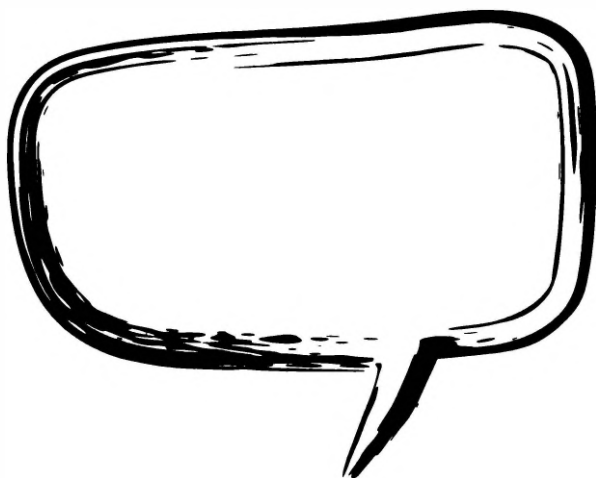
Her kim ki ihtiyacından fazla yemek, içecek, giyecek ve gezi gibi gösterişe arzu duyar, sen bundan kaçın.

Evlilikten önce kendini kadınlardan çek. Bunları yapmış olanlara da acımasız ve yargılayıcı şekilde yaklaşma ve kendinle de bu şekilde olmadığın için övünme.

Eğer bir kişi sana kötü bir şekilde suçlayıcı konuşursa ondan özür dileme. Diğer hatalarımı görmüyor yoksa sadece buna değinmezdi de. Sadece onu söylüyor diğerlerini söylemiyor.

Umumi yerlerde pek bulunma. Mutlaka olman gereken bir yer varsa kendinden başkasına fazla titizlenme. Her şeyin olmasını istediğin gibi olmasını sağla ve iyi olan kazansın. Bu şekilde hiçbir şey üzerine gelmez.

Kötü söz söylemekten kaçın, her düzeyde bunu yap.

Yüksek sesle karşılama, küçümseme, aşırı şiddetli duygulardan kaçın. Orayı terk ettiğinde seni değiştiren şeyler üzerinde o kadar da konuşma. Eğer böyle bir şey yaparsan bu senin gösteriden etkilendiğin anlamına gelir.

Özel şiir günlerine katılmak için o kadar da istekli ve hazır bulunma ama katılırsan ciddiyetini ve asaletini koru kendini kötü biri olarak sergileme

Birisiyle özellikle de senin üstündeki biriyle konuşacakken kendine Sokrates'in ve Zero'nun nasıl bu durumda davrandığını hatırlat, ne olursa olsun bir şey kaybetmezsin.

İktidarda olan birisinin karşısına çıkacakken şunu kendine aşıl. Onu evde bulamayabilirsin, bağırabilirsin, kapılar sana açılmayabilir, sana dikkat bile etmeyebilirler. Bununla birlikte yine de gitmen gerekiyorsa olacak şeylere dayan ve bu kadarına değmezdi de. Çünkü bu çevresinde olanlardan etkilenmiş biri için kötü olabilir.

Arkadaşlıkta kendinden çok söz etme ve kendi geçirdiğin tehlikelerinden sık ve gereksiz bahsetmekten kaçın. Çünkü her

ne kadar yaşadığın kötü olaylardan veya risklerden bahsetmek anlaşılabilir olsa da başkası için bunları duymak o kadar anlaşılabilir olmayabilir. Böylece kendine güldürme. Bu seni kötü duruma düşürür ve bu şekilde kendini tanıdıklarının gözünde küçük düşürmüş olursun. Müstehcen konuşmalara aynı şekilde tehlikelidir. Bu yüzden böyle bir şey olduğunda bu çeşit girişimde bulunan birini ilk fırsatta payla ya da en azından sessizliğini koruyarak, sinirden kızararak ya da suratında ciddi bir ifade takınarak bu konuşmadan duyduğun hoşnutsuzluğu belli et.

OTUZ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Eğer herhangi bir söz verilmiş keyfin tadından etkilenirsen, kendini onun etkisinden koru. Ama bu işin senin boş zamanında denk gelmesini bekle ve biraz zaman kazan, sonrasında bundan zevk aldığın zaman şu iki zamanı da aklına getir. Zevk aldığın zamanı ve günah çıkarıp eğlendikten sonra kendine kızdığın zamanı aklına getir bunlara karşılık nasıl eğlendiğini ve kendini alkışladığını bunlardan uzak kalırsan nasıl kendini alkışlayacağını ve neşe bulacağını gözünün önüne getir. Mantıklı bir tatmin gibi görünse de başını iki elinin arasına al, onun ikna edici güzel şeylerini, cazibesini ve baştan çıkarıcı şeylerin seni durduramayacağını fark ederek içselleştir. Karşısına da bu şekilde büyük bir zafer kazanmanın ne kadar iyi olabileceğinin farkında ol.

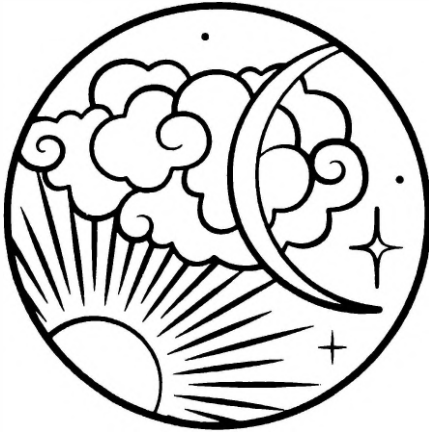

OTUZ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Eğer bir şey yapılması için karar ver-
diysen bunun parçası olmaktan kaçınma,
her ne kadar dünya bunu yanlış anlasa
da... Eğer doğru hareket etmediğini düşü-
nüyorsan, yapmaktan kaçın. Böyle yapar-
san yanlış anlaşılmaktan korkma.

OTUZ BEŞİNCİ BÖLÜM

Gündüzdür ya da gecedir önermesini ayrıştırıcı savında olduğu gibi hiçbir şey birleştirici olmayabilir her zaman, yani bir ziyafette en büyük parçayı almak bizim iştahımızı kabartabilir. Ama eğlencenin anlamına sosyal ruhuna tam ters bir durumdur. Unutma ki başka birisiyle yemek yerken sadece kendi bedenini düşünme, misafirine karşı saygıda kusur etme.

OTUZ ALTINCI BÖLÜM

Eğer olduğundan farklı görünmeye çalışırsan kendini küçük düşürürsün ve kendin gibi görünmezsin.

OTUZ YEDİNCİ BÖLÜM

Yürürken bir tırnağa basmamaya dikkat et. Bunun gibi aklının işleyen bölümünü incitmemeye çalış. Bu şekilde düşünürsek her harekete daha dikkatli davranırız.

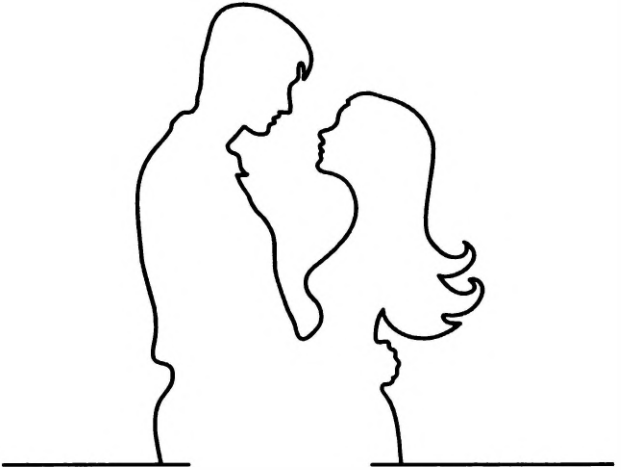

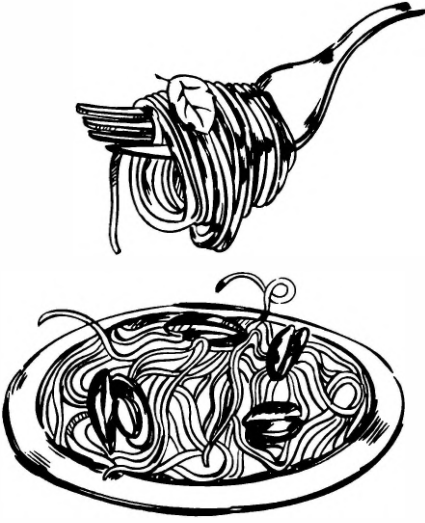
OTUZ SEKİZİNCİ BÖLÜM

Herkesin aynı özelliklerde vücudu vardır. Eğer durursan gelişemezsin, eğer ilerlersen sarp kayalık meselesinde olduğu gibi gelişirsin. Ayakkabıda olduğu gibi ayağını zorlarsan önce parlar sonra pembeleşir, sonra da mücevherlerle süslenir. Ölçüleri aşmak için sınır yoktur.

OTUZ DOKUZUNCU BÖLÜM

On dört yaşından itibaren kadınlar erkekler tarafından onların metresi olmaları için övülür. Bunun için onlar sadece bu şekilde görüldüğü erkek ve zevk aracı olduğu için kendilerini süslemeye başlarlar. Buna bütün umutlarını koyarlar. Bu yüzden iyi hal ve tavırlarında içten bir şekilde iffetli görünmeye çalışır iffetli ve onurlu olmanın onlara değer katacağını düşünürler.

KIRKINCI BÖLÜM

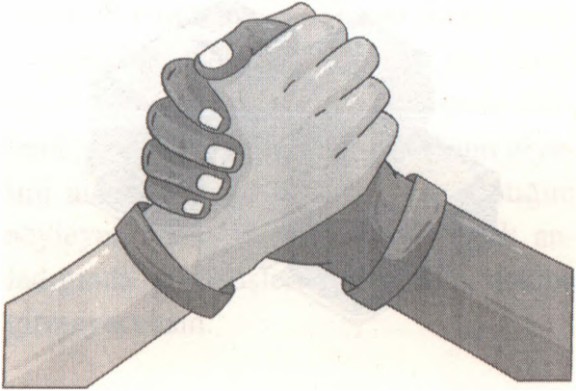
Aşırı egzersiz yaparak, yiyerek ve içerek ve diğer hayvani işlevleri tasviye ederek insanın vücuduna daha özen göstermesi, her aklı başında insanın isteğidir. Bu tür şeyler gücünün yettiğince ve akla uygun bir şekilde istisnasız her zaman yapılmalıdır.

KIRK BİRİNCİ BÖLÜM

Bir insan sana iyi bakmıyorsa ya da senin hakkında iyi konuşmuyorsa, unutma ki bunu yapması için gerekli bir nedeni vardır. Senin doğru düşündüğünü yapmak değil kendine göre doğru olanı yapmak zorunda, o incitilmiş insan bu yüzden seni yanlış şekilde algılar, bu yüzden de kandırılmış bir insandır yanlış bir önerme yapabilir, yorum ve önerme kırııcı değildir. Bunu yapan kişi kandırılmıştır. Bu prensiplerden yola çıkarak alçakgönüllü bir şekilde sana yapılan eleştirileri kabul edeceksin ve her olayda söylediğin gibi, ona öyle görünmüştür diyeceksin.

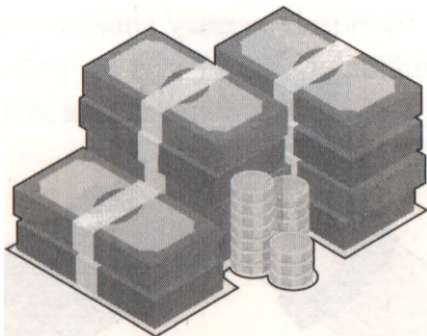
KIRK İKİNCİ BÖLÜM

Her şeyin iki çözümü vardır, birine dayanılabilir, birine dayanılamaz. Eğer ağabeyin sana haksızlık yapıyorsa onun haksızlığıyla o işi çözme. Çünkü bu dayanılmaz bir şeydir, tam tersine o senin ağabeyindir, seninle birlikte büyütülmüştür. Böylece ona dayanacak bir şekilde onunla başa çıkmış olursun.

KIRK ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Senden daha zenginim, bu yüzden senden üstünüm, senden daha iyi konuşuyorum bu yüzden senden üstünüm gibi mantık kurmalar doğru değildir. Doğru olan şudur; ben senden daha zenginim, benim sahip olduğum şeyler seninkileri aşar, senden daha iyi konuşuyorsam bu yüzden benim tarzım seninkini geçer. Ama her şeye rağmen ne malla övün ne de tarzınla.

KIRK DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

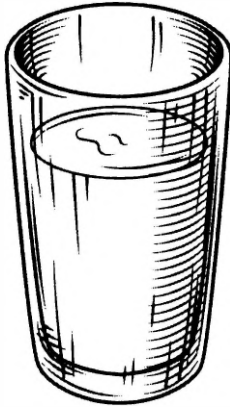
Herkes çok çabuk mu banyoya girip çıkar. Bunun kötü yapıldığını değil çabuk yapıldığını söyle. Bir kişi çok mu şarap içiyor bunun kötü bir şey olduğunu söyleme, çok şarap içtiğini söyle. Onun niyetini anlarsan nasıl kötü bir şey yaptığını söyleyebilirsin. Her şeyi tam olarak anladığında görünüşleri değiştirme riskine girmeyeceksin.

KIRK BEŞİNCİ BÖLÜM

Kendini hiçbir zaman filozof olarak ilan etme. Cahillerin arasında da prensiplerin hakkında konuşma. Ama onları hareketleriyle göster. Bu şekilde bir eğlencede insanlara nasıl yemesi gerektiğini söyleme, ama yemen gerektiği şekilde ye. Unutma ki Sokrates her yerde hava atmaktan kaçındı ve insanlar ona gelip filozoflarla tanışmak istediğinde onları götürdü ve tanıştırdı, tepeden bakılmaya göğüs gerdi. Eğer prensipler tartışılırken bir cahil varsa büyük ölçüde sessizliğini koru. Çünkü sindirilmemiş şeyi kusmak çok büyük tehlikedir. Birisi sana hiçbir şey bilmediğini söylüyorsa ve buna sinirlenmemişsen, işe başladığına emin olabilirsin. Çünkü koyunlar ne kadar yediklerini çobana göstermemek için hemen kusmazlar

KIRK ALTINCI BÖLÜM

Bedenini yetersiz beslemediğinde bunun için üzülme. Su içiyorsan her seferinde su içiyorum de. Fakir insanların bizden ne kadar az beslendiğini ve acılara ne kadar dayanıklı olduğunu düşün. Kendini kendin için çalışmaya ve yokluğa alıştıırırsan büyük ziyafetler verme. Çok susarsan ağzını suyla çalkala ve kimseye söyleme.

KIRK YEDİNCİ BÖLÜM

Görgüsüz bir insanın durumu ve karakter özelliği kendine yardım etmemesi ve zarar vermemesidir. Sadece dışarıdan gelen şeyler üzerine bunu yapar. Bir filozofun da durumu ve karakteri yardım ve zarar için kendi içine bakar. Bir ustanın özelliği de hiç kimseyi eleştirmemesi, kimseyi övmemesi, kimseyi suçlamaması, kendinin kim olduğunu ve ne kadar çok şey bildiğini söylememesidir. Herhangi bir olayla engellendiğinde ya da sınırlandığında kendini suçlar. Eğer övülürse kendini öven kişiye gülümser. Eğer eleştirilirse hiçbir savunma yapmaz. Dikkatle iyileşen biriymiş gibi davranır. İyi işleyen ama yine de çok güvenli olmayan şeylere karşı dikkatli olur. Arzularını kamçılar, nefretini bizim isteğimizi doğru şekilde

kullanmamızı engelleyen şeylere aktarır enerjisini bütün yönler'e dağıtır. Aptal ya da cahil gibi görünürse buna pek aldırılmaz ve tek kelime ile kendini bir saldırıdaki düşmanmış gibi izlemeyi sürdürür.

KIRK SEKİZİNCİ BÖLÜM

Her kim ki Hirissipos'un eserlerini anlamakta ve hayata geçirmekte kibirliyse kendine "Hirissipos anlamsız yazılar yazsaydı yararsız olacak bir şey yoktu." de ama ben ne istiyorum?... Doğayı anlamak, ona uymak, sonra soruyorum, "kim onu doğru anlıyor?" ve Hirissopus'un söylediği ona yardımım var onu yazdıklarını anlamıyorum, bunun için onu anlayacak birini arıyorum dediğini duyuyorum. Şu ana kadar kendime değer verebilecek hiçbir şeyim yok eğer bir anlayan bulabilirsem onun yönlendirmelerinden yararlanacağım. Sadece bu bile değerli bir şeydir. Sadece anladığım şeylere hayran kalırsam filozof olmak yerine dil bilimciden daha başka ne olabilirim. Bir tek Homeros'un

yerine Hirissopos'u anlayabiliyorum. Herhangi biri bana Hirissopos'u okumamı söylerse ve onun söylemine uyan hareketler yapmazsam utanırım.

Homeros

KIRK DOKUZUNCU BÖLÜM

Her ne kural edinirsen edin, onlara yasaymış gibi uy ve onları kâfırmış gibi aş, kimin senin hakkında ne dediğine önem verme, bu sonuçta seninle alakalı bir şey değil. Ne kadar uzun bir zaman kendine iyi gelişmeleri ve aklın yargılamasını ne kadar erteleyeceksin bilmen gereken bütün felsefi gelişmeleri prensip edindin onlarla ilgili bilgi topladın, bu, kendini yenilemeyi erteleme için başka nasıl bir bahane, usta bekliyorsun artık. Küçük bir çocuk değilsin, büyümüş bir adamsın, bu yüzden eğer aldırılmaz tembel, ertelemeyi erteleme, amaca amaç, güne gün eklersen kendine dikkat etmelisin. Farkında olmadan hiçbir şeye başaramamaya devam edeceksin ve sıradan bir kişi gibi yaşayıp öleceksin. Acilen kendini büyümüş bir adam ve usta olarak düşünmeye ve bu şekilde yaşamaya başla. Sana

en iyi görünen şeyin ihlal edilmez bir yasa gibi görünmesini sağla. Acının zevkin, şanın utancın herhangi bir örneğiyle karşılaşırısan unutma ki mücadele, olimpiyat başlıyor bu ertelenemez. Her başarısızlık ya da yenilgi onuru kazanılır ya da kaybedilir. Sokrates kendini her konuda geliştirerek sadece akılı takip ederek mükemmel olmuştur. Her ne kadar sen daha bir Sokrates değilsen de Sokrates olmaya çalışan biri gibi yaşa.

Sokrates

ELLİNCİ BÖLÜM

Yalan söylememeliyiz, ikinci öğreti niçin yalan söylememeliyiz, üçüncü ve diğer ikisine mantıksal bağlantı veren bu niye bir öğretiler, öğreti nedir sonuç nedir, çelişki nedir, gerçek nedir, yanlışlık nedir, üçüncü nokta ikincisi için gereklidir, ikincisi ise birinci için gereklidir gibi felsefenin pratiğe uygulanan konuları bunlardır. Ama en önemli ve sonucu olarak dayandırmamız gereken birincidir. Ama biz tam tersini yapıyoruz. Bütün zamanımızı üçüncü noktaya ve bütün dikkatimizi ona verdiğimiz için üçüncü noktayı tamamen göz ardı ediyoruz, bu yüzden yalan söylediklerimizde aynı zamanda yalanın yanlış bir şey olduğunu görmeye hazır bulunuyoruz. Her durumda şu düsturu elimizde hazır bulundurmalıyız. Zeus beni ve ka-

derimi yönlendir, senin emirlerin benim kaderimi düzeltti. Seni büyük bir keyifle takip ediyorum, etmemiş miydim? Kötü ruhlu ve sefil olsa dahi yine de takip etmeliyiz. Her kim ki kadere tam olarak boyun eğerse ödüllendirilir. Cennetin yasalarını bilen kişiler akıllı insanlardır. Şu üçüncüsü Ohkiritos tanrıları bu şekilde memnun ediyorsa olmasına izin ver. Anitos ve şeker hastalığı beni öldürebilir ama zarar verebilir mi hayır.

**Yarın bambaşka bir
insan olacağım
diyorsun.**

**Niye bugünden
başlamıyorsun?**

Epiktetos

gece
kitaplığı

www.gecekitapligi.com

/gecekitapligi

/gecekitap

/gecekitapligi

9 786257 342209